

Makale Bilgisi

Makale Türü

Derleme Makale

Geliş Tarihi

30.03.2023

Kabul Tarihi

23.01.2024

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi,

Öğretmen,

Oyun,

Öz Yeterlik

Okul Öncesi Kurumunda Görev Alan Öğretmenlerin Oyun Öğretimine İlişkin Öz Yeterliklerinin İncelenmesi

*Fatma KARAHAN, **Zebiniso KAMALOVA

ÖZ

Okul öncesi eğitim kurumu, mecburi öğrenim çağına gelmemiş çocukları ilkökul sürecine hazırlamaktadır. Okul öncesi kurumunda çocukların eğitimi için kullanılan yöntem ve teknikler çocukların sosyal, bedensel, zihinsel hem de duygusal gelişimlerini desteklemektedir. Bu tekniklerin başında eğitim aracı olarak oyun kullanılmaktadır ve oyun çocuğu hayata hazırlayan en önemli öğretim yöntemidir. Öğretmenlerin bu öğretim tekniğini kullanması ve bu bağlamda oyun öğretimine ilişkin öz yeterlikleri önem arz etmektedir. Oyun öğretimine ilişkin öz yeterliklerinin yüksek olması hem çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek hem de öğretmenlerin mesleki doyumunu besleyecektir. Bu araştırmada "Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarında faaliyet gösteren öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin mesleki öz-yeterliklerinin" incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden belgesel tarama yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırmada 10 yüksek lisans tezi ve 7 makale Google Akademik, Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi ve DergiPark veri tabanında "okul öncesi, oyun, öğretmen, öz-yeterlik" anahtar kelimeleri ile yapılan tarama sonucunda makaleler ve tezler incelenip öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlikleri değerlendirilmiştir. Araştırmalar sonunda öğretmenlerin yaş, kıdem yılı, sınıf mevcudu ve yardımcı personelin olup olmama değişkenlerinde öğretmenlerin oyun öğretimi ve mesleki öz yeterliklerinde anlamlı farklılaşmalar görülmüştür. Bu değişkenler ile yapılan incelemede okul öncesi öğretmenlerinin öz-yeterliklerini artırmak için öneriler sunulmuştur.

Atf: Karahan, F. ve Kamalova, Z. (2024). Okul öncesi kurumunda görev alan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterliklerinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 7(1), 109-131. DOI: 10.55150/apjec.1273979

*Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, cgfatmakarahan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7998-5636.

**Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, zkamalova@ticaret.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7703-0011.

Article Information

Article Type
Review Article

Received
30.03.2023

Accepted
23.01.2024

Key Words
Pre-school,
Teacher,
Game,
Self-Efficacy

Investigation of Self-Efficacy of Teachers Working in Pre-School Institutions on Game Teaching

*Fatma KARAHAN, **Zebiniso KAMALOVA

ABSTRACT

The pre-school education institution prepares children who have not reached the age of compulsory education for the primary school process. The methods and techniques used for the education of children in pre-school institutions support the social, physical, mental and emotional development of children. At the beginning of these techniques, games are used as an educational tool, and games are the most important teaching method that prepares the child for life. Teachers' use of this teaching technique and their professional self-efficacy regarding game teaching are important in this context. High self-efficacy regarding game teaching will both positively affect children's development and foster teachers' professional satisfaction. This research aims to examine "the professional self-efficacy of teachers working in pre-school education institutions in Turkey regarding game teaching". It was examined using the documentary scanning method, one of the qualitative research designs. In the research, 10 master's theses and 7 articles were searched in Google Scholar, Higher Education Council Publications and Documentation Department National Thesis Center and DergiPark database with the keywords "preschool, game, teacher, self-efficacy". Their self-efficacy was evaluated. As a result of the research, significant differences were observed in teachers' game teaching and professional self-efficacy in the variables of teachers' age, years of seniority, class size and whether or not they had auxiliary staff. In the analysis made with these variables, suggestions were presented to increase the self-efficacy of preschool teachers.

1. GİRİŞ

Okul öncesi eğitim kurumu, mecburi öğrenim çağına gelmemiş çocukları ilköğretim sürecine hazırlayan, temel eğitim bütünlüğünün sağlandığı, çocukların kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin keşfedildiği, güven duygusunun geliştiği, yeteneklerin ortaya çıkmasında yardım ve rehberlik edildiği, ebeveyn ve eğitimcilerin etkileşimi dahilinde bir eğitim ortamının sağlandığı sistemli bir eğitim kurumu olarak tanımlanabilir. Bu eğitim kurumu, çocukların sosyal, bedensel, zihinsel ve duygusal gelişiminin daha iyi ilerlemesine katkı sağlamaktadır (Yavuzer, 2016).

Okul öncesi dönem yaşamın ilk altı yılına denk gelmektedir, çocuğun büyüme ve gelişmesinin en hızlı olduğu evredir. Çocuğun yaşam boyu sağlıklı bir birey olma sürecinin desteklenmesi için okul öncesi eğitim dönemi önem arz etmektedir. Bu nedenle gelişim basamaklarının sağlıklı bir şekilde tamamlanabilmesi için okul öncesi döneminin dikkate alınması gerekmektedir. Okul öncesi döneminde alınan eğitimin iyi yönde olması da çocuğun yaşamını ve gelişimini olumlu yönde etkilemesi beklenen bir sonuçtur (Erşan, 2011).

Oyunlar çocuklara araştırma ve keşfetme fırsatı sağlamaktadır. Oyun çocuğun merkezindedir dolayısıyla öğretmenlerin oyun öğretimi mesleki yeterlikleriyle, oyunun nitelikleri açısından eğitim ortamlarında kullanılmasının bağlantısı vardır. Oyun, okul öncesi kurumunda çocukların eğitimi için kullanılan yöntem ve tekniklerin başında gelmektedir. Okul öncesi kurumunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun hayatındaki en önemli unsur olan oyuna ne kadar yer verdikleri ve oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlikleri de önem arz etmektedir.

Öz-yeterlik, bir bireyin kendi yeteneklerine, bilgi düzeyine ve deneyimlerine duyduğu güveni ifade eder. Bu kavram, Albert Bandura tarafından geliştirilen sosyal öğrenme teorisi bağlamında önemli bir yer tutar. Öz yeterlik, bireyin hayatındaki çeşitli alanlarda başarı elde etme, sorunları çözme, hedeflere ulaşma konusundaki inançlarını içerir (Akmeşe ve Kayhan, 2017). Öz yeterlilik rolü her alanda farklılık gösterebilir. Örneğin mesleki açıdan baktığımızda ve bu çalışmanın konusu olan öğretmenlerin oyun öğretimi öz yeterliliği birbirinden farklılık gösterebilir. Öğretmen öz yeterliği, bir öğretmenin kendi yeteneklerine, bilgisine, sınıf yönetimi becerilerine, öğrencilerle etkileşimine ve öğretme sürecine duyduğu güveni ifade eder. Öz yeterliği yüksek olan öğretmenler genellikle daha etkili, motive edici ve öğrencilere olumlu bir öğrenme ortamı sağlama konusunda daha başarılı olabilirler. Öğretmenlerin kendine ait kişisel öz yeterliliklerinin yüksek olması mesleğine

bağlılığını da arttırmaktadır.

Öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterliklerinin yüksek olması hem çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkileyecektir hem de öğretmenlerin mesleki doyumunu besleyecektir. Bu önem doğrultusunda okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz- yeterlikleri; cinsiyet, yaş, kıdem yılı, çalışılan toplam çocuk sayısı, sınıf mevcudu, öğrenim durumu, yardımcı personelin bulunma değişkenleri baz alınarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada öncelikle okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitimin temel ilkeleri, oyun, oyunun çocuğun gelişimine etkisi, oyunun eğitimdeki yeri ve önemi, oyun öğretimi ve öz-yeterlik tanımlamaları yapılmıştır. Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Google Akademik, Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi ve DergiPark veri tabanında "okul öncesi, oyun, öğretmen, öz-yeterlik" anahtar kelimeleri ile yapılan tarama sonucunda makaleler ve tezler incelenip değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin öz-yeterliliklerine pozitif katkı sağlayan değişkenler incelenmiştir. Oyunla öğretime dayalı eğitim için gerekli şartlar ve yeterlilikler gözlemlenmiştir.

Değerlendirme sonucunda; oyun öğretimi ve öz-yeterlilik araştırmaları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Öğretmenlerin yaş, kıdem yılı, sınıf mevcudu ve yardımcı personelin olup olmama değişkenlerinde öğretmenlerin oyun öğretimi öz yeterliklerinde anlamlı farklılaşmalar görülmüştür. İncelemeler sonucunda oluşan farklılaşmanın önüne geçmek için öneriler sunulmuştur. Öğretmenlerin öz-yeterliliklerin değişkenlere göre incelenmesi sırasında değişkenlerden biri de öğreticinin mesleğine karşı duyduğu motivasyon, iş yönetim ve planlama becerisidir. İşine karşı motivasyonu yüksek olan öğretmenlerin süreç içinde öğrenmelerinin ve kendilerini geliştirme çalışmalarının devam ettiği gözlemlenmektedir.

Yapılan çalışmanın okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterliklerini destekleyecek çözümler bulması hedeflenmektedir.

1.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi, mecburi ilköğretim dönemine gelmemiş çocukların eğitim sürecini kapsamaktadır (Yavuzer, 2016). Okul öncesi eğitim, çocuğa bakım veren bireylerden sonra, çocuğu sosyal hayata alıştırmada en önemli düzenli ve planlı eğitim kurumlarından (Durualp ve Aral, 2010). Yavuzer'e (2016) göre çocuğa bakım veren kişilerin sosyo-ekonomik koşullarının iyi olmasına bakılmaksızın, her çocuğun temel öğrenim hakkı vardır. Bu öğrenim hakkı çocukların kendi akranlarıyla uygun bir ortamda ve uzman kişilerden aldığı eğitimi kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim vasıtasıyla akranlarıyla sosyalleşen, oyun kurmayı öğrenen ve temel eğitime

hazırlanan çocukların bilişsel, zihinsel ve duygusal gelişimlerinde olumlu sonuçlar gözlemlenmektedir. Okul öncesi eğitimde kazanılan sağlıklı alışkanlıklar, çocukların gelecekteki öğrenme süreçlerinin temelini oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim; çocukların meraklarını canlandırarak öğrenmeye olan ilgilerini artırır ve onları kendilerine güvenen bireyler olarak yetişmesine destek olur. Bu nedenle, okul öncesi eğitim, çocukların hayatları boyunca sürecek öğrenme serüvenlerine sağlam bir temel sağlayarak onların bireysel potansiyellerini geliştirmelerine yardımcı olur.

İnsan yaşamındaki kısa ve uzun zamanlı gelişimin etkilerinin araştırıldığı okul öncesi eğitim çalışmalarının bulguları, var olan imkanların çocukların eğitimi ve gelişimleri için desteklenirse kişinin tüm gelişim alanlarında olumlu gelişmeler göstereceğini göstermektedir (Gülay ve Akman, 2009). Çocuğun yetiştiği aile ortamıyla birlikte, içinde bulunduğu toplumun özellikleri ve eğitimi sayesinde kazandığı davranışlar; kişiliğini, alışkanlıklarını, inancını ve sahip olduğu değer yargılarını etkilemektedir (Şahin,2005).

Okul öncesi dönemi hayatın ve eğitimin temelini oluşturmaktadır. Çocukların gelişimleri okul öncesi dönemde çok hızlıdır. Her yaş grubunun gelişim özellikleri birbirine yakındır ya da ortaktır ancak her çocuğun bireysel farklılıklarını da dikkate almak gerekir ve kendine özgü olduğu unutulmamalıdır (Meb,2013). Okul öncesi eğitim kurumlarının temel hedefi, milli eğitimin temel hedeflerine ve ilkelerine uygun olarak çocukların fiziksel, bilişsel, dil, sosyal ve de duygu gelişiminin sağlıklı adımlarla kazanmasını sağlamak; onları ilkökul eğitime hazırlamak, dezavantajlı grupta olan çocuklar için ortak bir alan; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşacakları bir ortam yaratmaktır (Yavuzer, 2016). Çocuğun zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimi için okul öncesi eğitim şarttır ve günümüzde zorunlu hale getirilmiştir (Karaömerlioğlu, 2010).

1.2. Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri

Okul öncesi eğitimi temelinde;

- 1) Çocuğun ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
- 2) Çocuğun gelişim alanlarını (motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim) desteklemeli, öz-bakım becerilerini kazandırmalıdır.
- 3) Demokratik eğitim anlayışına uygun olmalıdır.
- 4) Eğitim süreci çocukların güçlü yanlarından başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine fırsat verilmelidir.
- 5) Oyun çocuklar için en etkili öğrenme yöntemidir.

6) Çocukların hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini ve duygularını aktarabileceği ortamlar sağlanmalıdır (Meb,2013).

1.3. Oyun

Oyun, canlıların var olmasıyla başlayıp ilk insanların çevrelerinde olup bitenleri taklit etmesiyle kültürel bir özellik haline gelmiştir. İlk insanlar ava çıktıklarında; avını avlayan insanlar, avını avladıktan sonra taklit yoluyla farklı insanlara oyununu anlatmıştır. Taklit hareketleri, zamanla farkında olarak yapılan etkinliklere dönüşmüştür ve insanlar fark etmeden oyunu yaratmıştır (Karaömerlioğlu, 2010). İnsanlık oyunları ile kültürlerini, kurallarını ve değerlerini kendilerinden sonraki nesillere aktarmayı başarmıştır. Oyunun oldukça geniş bir kapsamı vardır. Oyun sadece insanlara özgü bir eylem değildir. Hayatın her anında bütün canlılara özgü bir eylemdir (Çalışandemir, 2014). Oyun, tarihin başlangıcından beri insanların eğlenme, öğrenme ve iletişim ihtiyaçları için kullanılmıştır. Aynı zamanda insanlar arasında bağ kurma, iletişim kurma ve iş birliği yapma fırsatı yaratarak ilişkileri güçlendirebilir. Oyunlar, strateji geliştirme, problem çözme ve takım çalışması gibi becerilerin geliştirilmesine de katkı sağlar. İnsanlık, oyunları sadece eğlence aracı olarak görmekle kalmaz, aynı zamanda kültürel ifade, sanat ve toplumsal dinamiklerin bir parçası olarak değerlendirir. Oyun, insanların hayal gücünü, yaratıcılıklarını ve adaptasyon yeteneklerini sınyarak bireylerin gelişimine katkıda bulunur. Bu bağlamda, oyunlar insanlık tarihinde sadece bir eğlence aracı olmanın ötesinde, eğitim ve önemli bir iletişim aracı olarak varlıklarını sürdürmektedir (Ağyar, 2014).

Bebeğin dünyaya geldiği ilk yıllarda içinde bulunduğu dünyayı ve çevresini anlamlandırması, anlamlandırdığı duygularını, bilgilerini aktarmasındaki en uygun araç olarak oyun kabul edilmektedir. Bu araç yaşamın hemen hemen her döneminde varlığını sürdürmektedir (Oktay, 2004) ve çocuğun en temel ihtiyacı olarak görülmektedir. Bu ihtiyaç çocuğu eğlendirirken aynı zamanda öğrenmesini sağlayan bir olgudur (Karaömerlioğlu, 2010). Bu görüşü destekleyen farklı tanımlamalarda bulunmaktadır. Bu tanımlamalardan bir tanesi; oyunun belli bir amacı olsun ya da olmasın, kurallı ya da kuralsız oynansın, ancak her koşulda çocuğun isteyerek içinde bulunduğu; çocuk gelişiminin temel basamağı olan ve çocuk için en etkili öğrenme aracıdır (Kaya ve Elgün, 2015).

Çocuk farkında olmadan dünyayı keşfetmek aynı zamanda dünyaya uyum sağlama sürecinde oyunu araç olarak kullanmaktadır. Oyun, çocuğun ruhsal dünyasını ortaya koymasını sağlayarak; zihinsel, duygusal, fiziksel, öz-bakım, dil ve sosyal gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır (Karaömerlioğlu, 2010). Bu bağlamda çocuğun sağlıklı

gelişim gösterebilmesi için ona özgür oyun ortamlarının sağlanması oldukça önemlidir (Çalışandemir, 2014).

Maslow'un teorisinde bulunan son basamak kişisel tatmin ve kendini gerçekleştirmedir. Oyun ise çocukların kendilerini tanımaları, karakterlerinin ortaya çıkması, ilişki kurma, benimsenme ve ahlaki değerler ile tanışması basamaklarına hizmet ederek kendini gerçekleştirmenin ilk adımlarının atılmasını sağlar. Çocuk oyunda farklı ustalıklar öğrenerek ve sergileyerek çevresini, toplumu ve dünyayı kendi denemeleriyle anlamaya çalışır. Çocuk, oyun aracılığıyla ileriki yıllarda alacağı sorumluluklara, görevlere ve sürdüreceği farklı çalışmalara kendini hazırlar (Ulutaş, 2011).

Öğretim yöntemlerinden biri olan oyun okul öncesi eğitim sisteminin içinde yer almaktadır (Karaömerlioğlu, 2010). Bu kapsamda temel öğrenme araçlarından birisi olan oyununun, çocuk için önemi ve gerekliliği dikkate alınır, öğretmenlerin de oyun konusundaki bilgi ve birikimlerini öne çıkartmasına ve mesleki öz yeterliğinin yüksek olmasına olanak sağlayacaktır (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007).

1.4. Oyunun Çocuğun Gelişimine Etkisi

Oyun, evrenseldir ve tüm çocukların gelişiminde oyunun olumlu etkisi vardır. Oyun, erken çocukluk döneminde çocuğun tüm gelişim alanlarını ve duyularını desteklerken (Çalışandemir, 2014) okul öncesi dönemdeki çocuk, oyun aracılığıyla; zihnini geliştirebileceği, enerjisini atabileceği, duygularını fark edebileceği ve ifade edebileceği, içinde bulunduğu toplumun kurallarını fark edebileceği, tanıyabileceği ve uyum sağlayabileceği alanlar bulur. Yemek yerken, uykuya geçiş sırasında günlük aktivitelerde vb. her mekân ve durumda oyun oynanabilir. Yaşam boyu farklı oyunlar kuran çocuk, iş birlikçi oyunlar oynayarak ekip olmayı ve sorumluluk almayı deneyimler. Çocukların oyun oynamak için özel zamana ve materyale gereksinimi yoktur. Çocuklar oyunlarını; nesnelere yeni anlamlar yükleyerek herhangi bir materyale ihtiyaç duymadan, mekâna ve zamana takılı kalmadan sergilemektedir. Çocukların gelişiminin sağlıklı ilerleyebilmesi için oyunun gelişim üzerindeki etkisi dikkate alınmaktadır. Çocuk oyun aracılığıyla duygularını ifade edip, stres, kaygı gibi ruhsal süreçlerini anlamlandırmaya çalışır ve oyun aracılığıyla rahatlayabileceği alanlar yaratmaktadır. Çocukların oyun kurma ve oynama süreçlerinde yaşadığı tecrübeler zihin gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Hayal dünyalarının genişlemesine ve benlik gelişimine katkı sağladığı bilinmektedir (Ağyar, 2014).

Oyunlar, eğitim ve gelişim süreçlerine önemli ölçüde katkıda bulunabilir. Eğitici oyunlar, çocuklara temel akademik kavramları eğlenceli bir şekilde öğrenme fırsatı

tanırken, strateji ve bulmaca oyunları problem çözme yeteneklerini artırabilir. Dil becerilerini destekleyen oyunlar, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletirken, matematik oyunları soyut düşünme becerilerini geliştirebilir. Sosyal etkileşim içeren oyunlar, iş birliği yapma, empati geliştirme ve etkili iletişim kurma becerilerini güçlendirebilir. Aynı zamanda yaratıcılığı teşvik eden oyunlar, öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ancak, bu oyunların seçimi ve kullanımı, eğitimsel hedeflere uygun bir şekilde yönlendirilmelidir (Sevinç, 2004).

1.5. Oyunun Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Çocuk oyun aracılığıyla; paylaşmayı, keşfetmeyi, denemeyi, kendini ifade etmeyi ve iş birliğini öğrenir (Erşan, 2011). Davaslıgil' e (1989) göre çocukluk döneminde oyun oynamayı deneyimleyen çocukların oyun oynamayı deneyimleyemeyen çocuklara oranla çevresiyle kurduğu iletişimde daha girişken, konuşma ve ifade edici dil becerilerinin daha düzgün, kelime dağarcığının daha zengin olduğu vurgulanmaktadır. Oyun ile ilgili yapılan araştırmalar oyunun çocukların gelişim ve öğrenmelerinde büyük önem arz ettiğini ortaya koymaktadır (Erşan, 2011). Oyunlar sayesinde öğrenmeyi birincil dereceden tecrübe eden çocukların öğrenmelerinin daha kalıcı hale geldiğinin bilinmesi oyunların eğitime dahil ediliyor olmasını açıklamaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde oyunla öğrenme en verim alınan öğretme yöntemi olarak kabul edilmektedir. Oyun, öğrenme deneyimini zenginleştiren ve etkileşimli bir şekilde destekleyen en önemli unsurdur (Yavuzer,2016). Eğitim; bilgi aktarımının yanı sıra problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılığı teşvik eden, öğrencilerin bilişsel ve sosyal gelişimine katkıda bulunmaktadır. Oyunlar ise öğrenmeyi eğlenceli hale getirirken strateji geliştirme, iş birliği yapma ve adaptasyon becerilerini güçlendirmektedir. Eğitim ve oyun, bir araya geldiklerinde, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırabilir, öğrenmeyi daha etkili kılabilir ve öğrencilere kendilerine özgün ve etkileşimli bir öğrenme deneyimi sunabilir. Bu birliktelik, sadece bilgi transferini değil, aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini aktif bir şekilde yönlendirmelerine olanak tanıyarak öğrenmeyi daha anlamlı hale getirebilir (Aslan, 2019).

Çocuğu tanımanın birinci yolu çocuğu oyunun içerisinde izlemek, gözlemlemek ve oyunlarına katılacak alanlar yaratmaktır. Çocuk kimliğini, duygusal ve düşünce dünyasını, kendisini ve çevresini algılama şeklini oyun aracılığıyla yansıtır (Uygun ve Kozikoğlu,2019). Rutini devam ederken karşılaştığı olayları anlama ve anlamlandırabilmesi için çocuğun yaşamında sağlıklı çıkarımlar yapabilmesine imkân tanır (Ulutaş, 2011). Bu durumda oyun öğretiminin eğitim ortamında yapılması öğretmenlere ipuçları verebilir.

1.6. Oyun Öğretimi

Oyun okul öncesi dönemde eğitim için kullanılan vazgeçilmez bir araçtır. Okul öncesi kurumunda çalışan öğretmenlere oyun öğretimi noktasında büyük görev düşmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin; oyun etkinliğini gelişim basamaklarına göre planlanmış, düzenlenmiş eğitim ortamında verilmesine dikkat etmesi gerekmektedir (Kadim, 2012).

Çocukların serbest oyun oynayabilmeleri, oyunlarını seçebilmeleri, özgür olmaları son derece önemli olmakla birlikte sağlıklı gelişim açısından önem arz etmektedir. Oyun öğretiminde, çocukları hiç bilmedikleri oyunla tanıştırmak ve bildikleri oyunları oynatabilmek adına düzenlemelerin yapılmasına değinilmiştir. Bu noktada eğitimcilerin amacı çocuğu oyun ile tanıştırdıktan sonra çocuğun bu öğrenmeyi kendisinin tamamlamasını sağlamaktır. Çocuğun gelişiminin desteklenmesi adına çocuk odağında eğitsel amaçlar dikkate alınarak desteklenmelidir. Çocuklar tüm süreç boyunca özgürce oyunlarını seçebilmeli, oynayabilmeli ve üretebilmelidir (Ogelman, 2014).

Yapılan araştırmaya göre oyunların çocuklar için kritik bir öğrenme aracı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda okul öncesi dönemde oyun öğretimiyle ilgili öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmenin, oyunun önemini biliyor olmasının yanı sıra oyunu nasıl öğreteceğini bilmesi de önemlidir. Öğretmenin, oyunu nasıl öğreteceğini bilmesi hem çocuk hem de kendi öz yeterliği açısından kendisini yeterli hissetmesini sağlayacaktır. Bu yüzden oyun öğretiminde öğretmenlerin belirli bir planlama, uygulama ve değerlendirme yapıyor olması oyunun eğitim sürecindeki amaçlarına ulaşmasını kolaylaştıracaktır (Gemici,2023). Oyun öğretimi süreci, öğrencilerin yaş grubu ve gelişim özelliklerine göre farklılık gösterebilmektedir. Bir öğretim yöntemi olarak oyunun sınıf içinde amacına uygun ve nitelikli olarak kullanılabilmesi için uygun oyunların seçilmesi, planlanması gerekmektedir. Bu bakımdan okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimi ile ilgili görüş ve tutumları, özyeterlikleri kaliteli bir eğitim sürecine ulaşılabilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Oyunların çocukların gelişim süreçlerine uygun olacak şekilde planlanma, uygulama ve değerlendirme süreci öğretmenlerin sorumluluğundadır (Aksoy ve Dere, 2014).

1.7. Öz Yeterlik

Öz yeterlik kavramı ilk defa Bandura'nın sosyal öğrenme kuramında ele alınmıştır. Bu kavram karşılıklı belirleyicilik ilkesine dayanmaktadır. Karşılıklı belirleyicilik ilkesine göre, bireyin davranışları, kişisel faktörler, içinde bulunduğu çevre ve sergilediği davranışlar arasındaki karşılıklı etkileşim sonucunda ortaya çıkar ve bu üç faktör birbirini etkileyerek bir sonraki davranışı belirler (Sakız,2013).

Öz yeterlik, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine dair olumlu veya olumsuz düşünceleri olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle bireyin, belirli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı şekilde yapma yeteneğine dair düşüncelerini tanımlamaktadır (Yüksel, Diken, vd., 2012).

Öz yeterlik kavramı, davranışların oluşmasında etkin rol oynar. Bu kavram, kişinin motivasyonu ve hedeflerine odaklanma becerisi hakkında kendisine karşı olan yargılarını gösterir. Dolayısıyla bireyin, belirli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri planlama ve başarıyla uygulama kapasitesi, kişinin organizasyon ve iş yönetimi yeteneklerine dayanır. Öğrenilen bilgi ve becerilerin pratikte kullanılabilirlikleri, kişinin kendi yeteneklerine, motivasyonuna ve çevresel faktörlere olan güvenine bağlıdır. İnsanların sahip oldukları potansiyeli en üst düzeye çıkarmak için hem bilgi ve beceri edinimi hem de bu bilgi ve becerileri kullanma becerisi geliştirilmelidir. Bu doğrultuda kişinin sahip olduğu bilgi ve beceriler, uygun koşullar altında kullanılabilir ancak bu kullanım, bireyin bu bilgi ve becerilere güven duymasıyla yakından ilişkilidir. Başka bir deyişle, bir kişi sahip olduğu yetenekleri etkili bir şekilde kullanabileceğine inanmazsa, bu bilgi ve beceriler pratikte işlevsel olmayabilir. Dolayısıyla bir kişinin sahip olduğu bilgi ve becerilerin yanı sıra bu bilgi ve becerileri gerekli durumlarda kullanma yeteneği önemlidir. Bu doğrultuda kendi performansını değerlendirirken bu yetenekleri objektif bir şekilde gözden geçirmesi önemlidir (Ekici,2008).

Öz- yeterlik; motivasyon, performans ve öğrenme süreçleriyle ilgilidir. Yüksek öz-yeterlik düzeyine sahip bireyler, zorluklarla karşılaştıklarında daha olumlu bir tutum sergileyebilir, çaba sarf edebilir ve başarıya ulaşma olasılıkları daha yüksek olabilir. Öz-yeterlik düzeyi düşük olan bireyler ise çabalarını azaltabilir, zorluklarla başa çıkma konusunda çekimser olabilir ve başarı şanslarını düşürebilir (Sakız,2013).

Öz-yeterlik inancı, bir bireyin sahip olduğu beceri düzeyinden daha fazlasını ifade eder. Kişi, sahip olduğu becerileri ne kadar etkili bir şekilde kullanabileceğine dair bir değerlendirme yapar. Bu inanç, bireyin motivasyonunu, çabasını ve kararlılığını

etkiler. Örneğin, bir birey zorlu bir görevle karşılaştığında, önce bu görevin gerekliliklerini düşünür. Daha sonra, sahip olduğu beceri ve yetenekleri göz önünde bulundurarak, bu görevi başarma olasılığını değerlendirir. Bu değerlendirme, öz-yeterlik inancını oluşturur. Yüksek öz-yeterlik inancına sahip bireyler, zorlu görevlere karşı daha fazla motivasyon gösterme eğilimindedir ve bu görevleri başarıyla tamamlama olasılıkları daha yüksektir. Bu bireylerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma yeteneklerini anlamak ve geliştirmek açısından önemlidir. Öz-yeterlik inancını artırmak, bireylerin öğrenme süreçlerini etkileyebilir ve daha etkili performans sergilemelerine yardımcı olabilir (Bandura, 1997).

Bandura'ya (1986) göre öz yeterlik algısı yüksek olan bireyler meslek seçiminden, okul başarısına kadar geniş bir yelpazede daha başarılı olmaktadır. Sorunlarla karşılaştıklarında bunları çözmek için daha fazla gayret sarf etmektedirler ve sorunun çözümünde ısrarlı bir tutuma sahip olmaktadır. Bu bireylerin karşılaştıkları engellerden dolayı geriye çekilme düzeyleri daha düşük olmaktadır (Yüksel, Diken, vd.,2012). Öğretmenlik mesleğinde ise Can'a (2015) göre en önemli etken öğretmenlerin öz- yeterlik inançlarıdır. Öz yeterlikleri yüksek olan öğretmenler, kendilerine güvenmektedirler. Bu güven duygusu sınıf içerisinde kullandıkları yöntem ve teknikleri doğrudan etkilemektedir (Baltaoğlu-Gökdağ, Sucuoğlu ve Yurdabakan, 2015).

“Öğretmenlerin öz yeterliklerinin yüksek olması;

- Öğretmede gönüllü,
- Sevinçli ve başarılı,
- Sorunlar karşısında daha tahammüllü ve çaba gösterici,
- Öğrencilerini motive ederek aktif hale getirecek yeni fikirleri ve yeni öğretim metotlarını kullanmada daha istekli ve başarılı olmasında etkili olduğu ortaya konulmaktadır” (Tepe, 2011).

Alan yazında okul öncesi kurumunda görev alan öğretmenlerin, öz yeterlik inançlarının toplum ve çocuklar için önemli olduğu belirtilmektedir. Öz yeterlik sahibi olan öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini önemseydiği, motivasyonlarının yüksek olduğu ve planlama becerilerinin de güçlü olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda öğretmelerin kendini mesleki anlamda öz yeterli hissetmesi planlama ve uygulama noktasında belirleyici olmasını sağlar (Demirtaş, vd. 2011). Bu kapsamda yapılan araştırmaların sonucuna göre; öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının önemli olduğu görülmekte ve yüksek öz yeterliğe sahip olan öğretmenlerin daha verimli bir

eğitim ortamı sunacağı düşünülmektedir (Gemici, 2023).

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analiz edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Sak, Şahin S., vd., 2021). Doküman analizi aynı zamanda literatürde belgesel tarama olarak da bilinmektedir. Belgesel tarama, var olan kayıt ve belgelerden veri toplama tekniğidir. Belli bir amaca yönelik kaynaklara ulaşma, okuma, not alma ve değerlendirme basamaklarını kapsar ve daha önceki araştırmaları özetleyerek, araştırmayı inceleyen kişilere mevcut durum hakkında bilgi verir (Büyüköztürk, vd., 2020). Bu araştırmanın veri toplama sürecinde elektronik materyaller kullanılmıştır. Belgesel tarama yöntemlerinden genel tarama yöntemi olan "literatür" taraması yapılmıştır (Karasar, 2020). Bilgisayar tabanlı ve internet erişimli belgelerin incelenme ve değerlendirme basamaklarından geçmektedir (Bowen, 2009).

Google Akademik, Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi ve Dergipark veri tabanında "okul öncesi, oyun, öğretmen, öz-yeterlik" anahtar kelimeleri ile yapılan tarama ile makaleler ve tezler taratılmıştır. Okul öncesi, öğretmen ve öz yeterlik anahtar kelimeleri kullanılarak 81 tane teze, okul öncesi, oyun ve öz-yeterlik anahtar kelimeleri kullanılarak 13 teze ve oyun, öğretmen ve öz-yeterlik 13 tane teze ulaşılmıştır. Toplamda 107 tez araştırmasından 26 tanesinin ortak çalışma olduğu analiz edilmiştir. Aralarından araştırmanın amacına uygun olan 10 yüksek lisans tezi ve 7 makale belirlenmiş ve incelenmiştir.

Tablo 1. İncelenen Araştırmaların Değişken Dağılımı

	Değişkenler	İsimler
Yüksek Lisans Tezi	Cinsiyet	Aslan (2019), Benzer (2011), Celep (2020), Kadim (2012), Kalaycı (2022), Özdemir (2021), Gemici (2023),
	Yaş	Aslan (2019), Bozan (2014), Celep (2020), Kadim (2012), Zararsız (2012), Gemici (2023)
	Kıdem yılı	Aslan (2019),

		Celep (2020), Turak (2019), Gemici (2023),
	Çalışılan çocuk sayısı	Aslan (2019)
	Sınıf mevcudu	Aslan (2019), Celep (2020),
	Öğrenim durumu	Aslan (2019), Celep (2020), Turak (2019),
	Yardımcı personelin bulunma durumu	Aslan (2019) Celep (2020),
Makale	Cinsiyet	Akmeşe ve Kayhan (2017), Çelik (2017), Dilekmen ve Bozan (2018), Korkut ve Babaoğlu (2012), Tortop ve ocak (2010),
	Yaş	Akmeşe ve Kayhan (2015), Dilekmen ve Bozan (2018)
	Kıdem yılı	Dilekmen ve Bozan (2018)
	Öğrenim durumu	Dilekmen ve Bozan (2018)
	Yardımcı personelin bulunma durumu	Dilekmen ve Bozan (2018)

3. BULGULAR

Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlilik araştırmaları incelendiğinde araştırmacılar demografik bilgi formu kullanmıştır. Aslan (2019) yaptığı araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, kıdem yılı, görev yaptığı kurum, çalıştığı çocukların yaş grubu, sınıf mevcudu, yardımcı personelin olup olmama değişkenlerine göre incelemiştir. Buna benzer çalışmalar da bulunmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliliklerinin, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde; Celep (2020) araştırmasında cinsiyet değişkeni, oyun öğretimi öz-yeterlilik alt boyutuna bakıldığında uygulamaya ilişkin öz-yeterlilik düzeylerinde kadın öğretmenlerde anlamlı farklılık görülmüştür. Öğretmenlerin planlamaya ilişkin öz-yeterlilikleri, değerlendirmeye ilişkin öz-yeterlilikler ve mesleki öz-yeterlilikler düzeylerinde ise cinsiyet değişkenine göre farklılaşma görülmemiştir. Cinsiyetin genel etki düzeyi

incelendiğinde ise kadın ve erkek öğretmenlerin oyun öğretimi öz-yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılık gösterdiği ve bu farkın kadın öğretmenlerin lehine olduğu gözlemlenmiştir. Okul öncesi öğretmen adayları ile yapılan araştırmada öğrenme ortamlarının düzenlenmesinin alt boyutunda cinsiyetler arasında farklılaşma görülmektedir. Bu farklılaşma kadın öğretmenlerin lehine sonuçlanmıştır (Kalaycı,2022). Yapılan benzer çalışmalarda ise bu araştırmaların aksine Aslan (2019) yapmış olduğu araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre oyun öz- yeterliklerinde planlama ve değerlendirme alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Planlama ve değerlendirme alt boyutlarında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre öz-yeterlikleri yüksek çıkmıştır. Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan araştırmaların demografik özelliklerinin bulunduğu tablo incelendiğinde 99 kadın ve 6 erkeğin katılım gösterdiği incelenmiştir. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde yapılan diğer araştırmalar; Tortop ve Ocak (2010) yapmış olduğu araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitsel oyun etkinliklerine yönelik görüşlerini incelemiştir ve bu çalışma sonucunda erkek öğretmenlerin, kadın öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli gördükleri, Korkut ve Babaoğlu (2012) araştırmasında ise erkek öğretmen ve erkek öğretmen adaylarına göre anlamlı farklar bulunmuştur. Bu araştırmalar sonucunda elde edilen verilerin okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıkların olduğu birkaç çalışmada daha incelenmiştir. Erkek öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeninde de anlamlı farklılık olmasının nedeni, toplumun erkeklere yüklediği yeterlilikten kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmaların aksine Akmeşe ve Kayhan'ın (2017) 'Özel eğitim öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi' ve Benzer'in (2011) 'ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının incelenmesi' isimli araştırmasında, Kadim (2012) 'Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz yeterliklerinin incelenmesi' isimli araştırmasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varmışlardır. 'Okul öncesi öğretmenlerinin oyun kullanımıyla ilgili görüşleri' isimli araştırmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. (Dilekmen ve Bozan 2018). Çelik (2017) 'okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algılarını incelenmesi' isimli araştırmasında cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları yaratıcı drama yöntemini kullanmada kendilerini yeterli görmüşlerdir. Bu sonuç oyun ile yaratıcı drama arasında ilişki kurulabileceğini düşündürmektedir.

Öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlilikleri yaş değişkenine göre incelendiğinde; uygulamaya ilişkin ve oyun öğretimine ilişkin alt boyutlarında anlamlı

farklılık görülmektedir. Uygulamaya ilişkin öz-yeterlikleri ve oyun öğretimi mesleki öz yeterlik düzeyleri incelenen 25 yaş ve altında olan öğretmenler ile yaşı 26-30 arasında olan öğretmenlerin uygulamaya ilişkin öz-yeterlikleri ve oyun öğretiminde mesleki öz yeterlik düzeyleri yaşı 41 ve üstünde olan öğretmenlerden anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin planlama ve değerlendirmeye ilişkin öz-yeterliklerinde ise yaşa göre anlamlı farklılaşma görülmemektedir. Genel oyun öğretimi öz- yeterliklerinde anlamlı bir farklılaşma görülmüştür (Celep, 2020). Bu araştırmada; 20-30 ve 41 üzeri yaşa sahip olan öğretmenler, oyunun öğrenmeyi desteklediğine yönelik olumlu bakış açısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Oyunun gelişimi desteklediğine yönelik bakış açısında ise 41 yaş üzeri öğretmenlerin olumlu bakış açısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Dilekmen ve Bozan 2018). Zararsız (2012) ilköğretim okullarında yapılan bir çalışmada ise 26-30 yaş öğretmenlerinin tecrübe ve deneyimlerinin artmasıyla öz-yeterliklerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç bize mesleki deneyimin artmasıyla öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin arttığını bu bağlamda oyunun gelişim üzerindeki etkisini fark ettiklerini düşündürmüştür. Bu düşünceyle birlikte Kadim (2012) ve Bozan (2014) yaptığı araştırmalarda yaş değişkeninde yaşın artmasıyla birlikte öz-yeterliklerinde artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalar yaşın artmasıyla birlikte öz-yeterliklerinin de doğru oranda arttığını göstermiştir. Aslan (2019) araştırmasında yaş değişkenini incelendiğinde 31-35 yaş aralığındaki öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz- yeterliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır; Akmeşe ve Kayhan (2015) yapmış oldukları araştırmada yaşı 25 ve altında olan öğretmenlerin, diğer yaş gruplarından daha yüksek puan aldıkları bu puanın ise öğretmenlerin yeni mezun olmasına ve mesleki heyecanına bağlı olabileceğini düşündürmektedir. Yaş grubu değişkeninin sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin yaşlarının artması ile oyuna ilişkin öz-yeterliklerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulama noktasında farklılık gösteren 41 yaş ve üzeri öğretmenlerin beden yorgunluğuyla beraber tükenmiş hissetmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kıdem yılı değişkenine göre incelendiğinde, okul öncesi özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerin, oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin hem genelinde hem de uygulamaya ilişkin öz-yeterlik ve oyun öğretimine ilişkin mesleki öz-yeterliklerinde farklılaşma görülmüştür. Uygulamaya ilişkin ve oyun öğretimine ilişkin mesleki öz-yeterlik alt boyutunda 0-5 ve 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin mesleki kıdem yılı 16 yıl ve üzeri olanlardan farklılık göstermiştir. Planlama ve değerlendirmeye ilişkin öz-yeterlilik alt boyutlarında kıdem yılının farklılaşmıştır. Ancak genel oyun öğretimi öz- yeterlik düzeylerinin mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılaşma görülmemiştir (Celep, 2020). Dilekmen ve Bozan (2018)

araştırmalarında oyunun öğrenmeye, gelişime ve uygulamaya etkisi basamaklarında mesleki kıdem değişkenlerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Oyunun öğrenmeye etkisi üzerinde farklılaşma görülürken, gelişime ve uygulama etkisi basamakların da farklılaşma görülmemiştir. Kıdem yılı artan öğretmenlerin öğrenmeye, gelişime ve uygulamaya etkisi basamaklarında olumlu artış görülmemiştir. Kıdem değişkenini değerlendirildiğinde oyun öğretimine ait öz-yeterlik değerlendirme ve mesleki alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin öz-yeterlikleri daha yüksek çıkmıştır (Aslan, 2019). 'Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin oyun ile öğretim yeterliliklerinin değerlendirilmesi' isimli bir diğer araştırmada ise kıdem yılı değişkeninde anlamlı bir fark görülmemiştir (Turak, 2019). Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlilikleri öğrenim durumu değişkenine göre incelendiğinde; okul öncesi özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerin oyun öğretimi öz-yeterliliklerinin planlamaya ilişkin ve oyun öğretimi mesleki öz-yeterlilikleri alt boyutunda lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin, ön lisans mezunu öğretmenlerden anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Uygulama ve değerlendirme alt boyutlarında ve genel eğitim durumuna bakıldığında oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinde ise farklılaşma görülmemiştir (Celep, 2020). Diğer araştırmalara bakıldığında ise Aslan (2019), Turak (2019), Dilekmen ve Bozan'ın (2018) araştırmalarında; oyunun öğrenmeye, gelişime ve uygulamaya etkisi basamaklarında öğrenim durumunun ön lisans veya lisans değişkenlerinde etkisinin olmadığı sonucuna varmışlardır.

Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlilikleri çocuk yaş grubu değişkenine göre incelendiğinde Dilekmen ve Bozan (2018) ve Aslan (2019) araştırmalarında çalışılan çocuk yaş grubu; oyunun öğrenmeye, gelişime ve uygulamaya etkisi basamaklarında çalışılan yaş grubunun bir etkisi olmadığı sonucuna varmışlardır.

Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlilikleri incelendiğinde Aslan (2019) araştırmasında öğretmenlerin kadro durumu ve sınıf mevcudu değişkenlerinde anlamlı farklılık görülmemiştir. Oyun öğretimi öz-yeterlik araştırmaları yardımcı personelin olma/ma durumu değişkeni incelendiğinde; özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlilikleri incelendiğinde, yardımcı personeli olan öğretmenlerin olmayan öğretmenlere oranla anlamlı farklılık görülmüştür (Celep, 2020). Dilekmen ve Bozan (2018) araştırmasında oyunun öğrenme, gelişim ve uygulamaya etkisi basamaklarında yardımcı personelin olması durumunda; uygulamaya etkisi alt boyutunda anlamlı farklılaşma görülmüştür. Aslan (2019) araştırmasında ise yardımcı personelin olma

değişkenine göre uygulama ve mesleki alt boyutlarda öz-yeterlikleri daha yüksek çıkmıştır.

'Okul öncesi özel eğitimde çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlikleri ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi' isimli çalışmada, çalıştığı sınıf mevcudu okul öncesi özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlik, planlamaya ilişkin, uygulamaya ve değerlendirmeye ilişkin öz-yeterlik alt boyutlarında çalıştığı sınıfta bulunan öğrenci sayısının etkisi olduğu görülmüştür. Böylece genel oyun öğretimi öz-yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılık görülmüştür. Özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerin üniversitede oyun ile ilgili ders alma durumu değişkeni incelendiğinde, üniversitede oyun ile ilgili ders alan öğretmenlerin oyun öz-yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılaşma görülmüştür (Celep, 2020).

Özdemir (2021) 'Okul öncesi öğretmen adaylarının oyun severlik eğilimleri ile mesleki öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi' adlı çalışmasında cinsiyet, sınıf düzeyi, anne öğrenim durumu ve baba öğrenim durumu değişkenleri açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının oyunu sevme eğilimlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cinsiyet değişkeninde oyun severlik eğilimlerinde anlamlı farklılık görülmüştür ancak sınıf düzeyi, anne ve baba öğrenim durumlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu araştırma sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık görülmez iken sınıf düzeyi değişkeninde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Okul öncesi öğretmen adaylarının oyun severlik düzeyinin yüksek çıkmasıyla öz yeterlik arasında anlamlı bir ilişki olduğu düşünülebilir. Zembat ve Yılmaz (2020) ve Canaslan (2018) yapılan farklı çalışmalarda ise öğretmenlerin oyun severlik eğilimleri yüksek düzeyde çıkmıştır.

Taşkın ve Küçükoğlu (2016) yapmış oldukları çalışmada öğretmen eğitiminde kullanılan klinik uygulamaların, öğretmen adaylarının öz-yeterliklerine katkı sağladığını göstermiştir. Bu katkılar klinikte uygulama şansı bulan öğretmen adaylarının öğretme ve öğrenme sürecinde öğretim stratejilerinin seçiminde, öğrenci katılımı sağlama ve sınıf yöntemiyle ilgili klinikte uygulama şansı bularak pratik yapma şansı bulmaktadır. İnan (2011) çalışmasında yönetici ve öğretmenlerin; çocukların oyun yoluyla problemlerini çözebildiklerini ve gelişime olan katkısının farkında olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin oyun etkinliklerinin faydalarını bildiklerini ve sık sık oyun etkinlikleri planlayıp uyguladıklarını belirtmiştir (Yıldız,1992).

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Okul öncesi kurumunda görev alan öğretmenlerin oyun öğretime ilişkin öz-yeterlikleri incelendiğinde;

- Genel olarak cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Cinsiyetin değişmesi durumunda öğretmenlerin birbirine benzeyen görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte okul öncesi kurumunda çalışan erkek öğretmenlerinin sayısının az olması da sonuçları etkileyen faktörlerden olabileceği düşünülmektedir.
- Öğretmenlerin yaş değişkeninde anlamlı derecede farklılık bulunmuştur. Yaşın artmasıyla birlikte öğretmenin deneyiminin ve öz-yeterliğinin arttığı incelenmiştir.
- Mezuniyet durumlarında ön lisans veya lisans mezunu olmalarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Anlamlı bir farkın bulunmaması hem ön-lisans hem de lisans bölümünde okuyan veya mezun olan öğretmenlerin eğitim programlarında oyun, çocuk ve oyun, oyunun önemi gibi derslere yer verilmesi, oyuna ilişkin bakış açılarını desteklediği ve bilinçlendirdiğini düşündürmektedir. Ayrıca bu durum okul öncesi kurumunda çalışan öğretmenlerin hangi düzeyde mezun olursa olsun eğitim içeriklerinin birbirine benzer olmasından kaynaklı öz yeterlik düzeylerinin birbirine yakın olduğunu düşündürmektedir.
- Kıdem yılının artmasıyla öğretmenler; çocuk için en iyi öğrenme aracının 'oyun' olduğu sonucuna varmıştır. Mesleki deneyimin artmasıyla öz yeterlikleri de bu noktada farklılık göstermektedir.
- Çalışılan yaş grubu değişkeni incelendiğinde ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmenlerin 3-6 yaş grubunda eğitim alması sebebiyle oyun öğretimi öz yeterlikleri normal dağılımda çıktığı düşünülmektedir.
- Sınıf mevcudu değişkeninde anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür. Bu noktada öğretmenler, yardımcı öğretmenlere ya da yardımcı personele ihtiyaç duymaktadır. Çocuk sayısı arttıkça öğretmenlerin oyun öğretimi öz-yeterliklerinde farklılaşma görülmüştür.

5. ÖNERİLER

- Öğretmenlere dönemin başlangıcında, ortasında ve sonunda oyunun önemi ve mesleki öz yeterlik hakkında hizmet içi eğitimler planlanabilir ve hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Bu sayede oyuna ilişkin öz-yeterlikleri desteklenebilir.
- Kıdem yılı yüksek olan öğretmenler, mesleğe yeni başlayan öğretmenlere süpervizyon desteği sağlayarak oyun öğretimi öz- yeterlik düzeylerini destekleyebilir.
- Öğretmene sınıf içerisinde yardımcı olabilecek yardımcı öğretmen veya personelin bulunması iş yükünü azaltır. Bu sayede öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterliğini destekleyebilir.
- Sınıf mevcutlarına getirilebilecek sınırlama ile öğretmenin iş yükü azaltılarak verimliliğin artmasını sağlar. Bu sayede öğretmenin kendine olan güvenini ortaya çıkaracak alana sahip olur.
- Öğretmenin içsel motivasyonunu arttıracak çevresel desteğin sağlanması oyun öğretimine ilişkin öz yeterliğini de destekleyebilir.

KAYNAKÇA

- Ağyar, E. (2014). Oyunun gelişim alanına etkisi ve çeşitli örnekler. (Edt. H. G. Ogelman), *Yaşamın İlk Yıllarında Oyun: Oyuna Çok Yönlü Bakış* (s. 125-126). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akmeşe, P. P. ve Kayhan, N. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin özyeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 29(2), 43-60.
- Akmeşe, P.P, ve Kayhan, N. (2017). Özel eğitim öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18 (1), 1-26.
- Aksoy, A. B., ve Dere Çiftçi, H. (2014). Erken çocukluk döneminde oyun. *Ankara: Pegem Akademi*.
- Aslan, H. B. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi (Nevşehir ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Baltaoğlu Gökdağ, M., Sucuoğlu, H. ve Yurdabakan, İ. (2015). Öğretmen adaylarının özyeterlik algıları ve başarı/başarısızlık yüklemeleri: Boylamsal bir araştırma. *İlköğretim Online*, 14(3), 803-814.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A Social Cognitive Theory*. NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. 1997. *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company.
- Benzer, F. (2011). *İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.
- Bozan, N. (2014). *Okul öncesi eğitimde oyunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç, Ç.E. Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (29. bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, H. (2015). Sources of teaching efficacy beliefs in pre-service science teachers. *Elementary Education Online*, 14(1), 333-348
- Canaslan, B. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin oyun severlik özellikleri ve oyun severlik ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Celep, U.M. (2020). *Okul Öncesi Özel Eğitimde Çalışan Öğretmenlerin Oyun Öğretimine İlişkin Öz Yeterlikleri ve Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çalışandemir, F. (2014). *Oyun ve özellikleri*. H. G. Ogelman içinde, *Yaşamın İlk Yıllarında Oyun: Oyuna Çok Yönlü Bakış*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Çelik, M. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, Sayı 4, s. 124-134.
- Davaslıgil, Ü. (1989). Yaratıcılık ve oyun. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 13(71).
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 96-111.
- Dilekmen, M. ve Bozan, N. (2018). Okul öncesi eğitimde oyunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (37), 43-56
- Durualp, E. ve Neriman, A. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 160-172.
- Ekici, G. (2008). Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 98-110.
- Erşan, Ş. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilgi köşelerinde serbest oyun etkinlikleri ile ilgili görüş ve uygulamalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gemici, A. (2023). *Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi (Gaziantep ili örneği)*. Yüksek lisans tezi. Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Gülay, H. ve Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- İnan, Z. İ. (2011). *Özel okul öncesi eğitim kurumları yönetici ve öğretmenlerinin oyun seçimi hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kadim, M. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kalaycı, K.D. (2022) *Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançları üzerine bir inceleme*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karaömerlioğlu, L. (2010). *Okul öncesi eğitimde doğaçlama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Adana.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar ilkeler teknikler*. (36.bs.). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kaya, S. ve Elgün, A. (2015). Eğitsel oyunlar ile desteklenmiş fen öğretiminin ilkökul öğrencilerinin akademik başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 329- 342.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 324-342.
- Korkut, K. ve Babaoğlu, E. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterlik İnançları ile Sınıf Yönetimi Beceri Algıları Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-19.

- Meb,2013). Meb. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı.- <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/oooproram.pdf>
- Ogelman, H. G. (2014). Oyun etkinliğini planlama- uygulama- değerlendirme. Ogelman, H.G (Ed.), *Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bakış*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem* (5. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Özdemir, F. (2021). *Okul öncesi öğretmen adaylarının oyun severlik eğilimleri ile mesleki öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: Öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 185-210.
- Sevinç, M. (2004). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Şahin, E. (2005). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşgın, A. & Küçükoğlu, A. (2016). The Effect of Clinical Practice on Teacher Candidates' Self-Efficacy Perceptions. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 45(2), 265-286
- Tepe, D. (2011). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz yeterlik İnançlarını Belirleme Ölçeği Geliştirme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Tortop, Y ve Ocak, Y. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-22.
- Turak, T.E. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin oyun ile öğretim yeterliliklerinin değerlendirilmesi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Ulutaş, A. (2011). Okul öncesi dönemde drama ve oyunun önemi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 232-242.
- Uygun, N. ve Kozikoğlu, İ. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların oyun davranışlarının incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2): 787-817
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldız, V. (1992). *İzmir il merkezindeki okul öncesi eğitim kurumlarında oyunun yeri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Yüksel, K., Diken, İ. H., Aksoy, V. ve Karaaslan, Ö. (2012). Rehber öğretmen adaylarının özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz- yeterlik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 137-148.

- Zararsız, N. (2012). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının incelenmesi: İstanbul-Sultanbeyli ilçesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Zembat, R. ve Hilal Y. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının oynama eğilimlerinin öğretmenlerinin eğlence eğilimleri ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2, s.431-446.